

УДК 378.091.33-027.22:002.1]:316.77

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2023-17.22>

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА

СИДОРЕНКО ТЕТЯНА МИХАЙЛІВНА

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри документознавства та інформаційної діяльності
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
vtm76@ukt.net
orcid.org/0000-0002-3143-6769

У статті актуалізовано методологічні аспекти аналізу практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. У дослідженні поставлено за мету обґрунтувати необхідність формування методичного супроводу педагогічного дослідження професійного розвитку та комунікативної культури фахівців сфери діловодства на основі компаративного аналізу доцільних, корисних практик у системі неперервної освіти. Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження сформовано методичний апарат для ефективного аналізу (застосування): компаративного – встановлення методологічних аспектів практичного досвіду (вітчизняного прогресивного, європейського) формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (обґрунтування й визначення специфіки об'єкта дослідження); факторного проблемного – визначення факторів і проблем методології формування комунікативної культури (тезаурусу, методичного організатору наукового пошуку), передумов / чинників виникнення проблемних ситуацій у практичному (вітчизняному й міжнародному) досвіді; забезпечення нарощення й розвитку культурно-мистецького потенціалу комунікативної культури у фахівців сфери діловодства в інформаційній, бібліотечній та архівній справі, зокрема академічного простору освіти, науки й інноватики соціального виміру європеїзації освітньої аксіології для сталого розвитку України. Розкрито потреби формування методичного організатору аналізу стану педагогічних пошуків для професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства на базі компаративного, факторіального та проблемного аналізу практично корисного досвіду організації у системі неперервної освіти. Сформульовано авторське бачення понять «методологія формування комунікативної культури» та «складники архітектури ієрархії методології формування комунікативної культури». Виокремлено методологічні аспекти, які обумовлюють процес професійного розвитку фахівців сфери діловодства. Визначено компоненти предметної області дослідження – комплекс чинників, які впливають на потенціал, а також методологічні проблеми системної методології формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Новизна дослідження полягає у розкритті та обґрунтуванні потенціалу методології формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у галузі культури і мистецтва; розробленні методологічного і категоріального апарату аналізування практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства; уточненні методологічних аспектів аналізу, комплексу факторів впливу на методологічний потенціал, методологічних проблем процесу формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Подальші педагогічні розвідки запропоновано спрямувати на методи досліджень та методик навчання спеціальних дисциплін.

Ключові слова: методологія, методологічні аспекти, методологія формування комунікативної культури, професійний розвиток фахівців, методологічні проблеми і чинники, практика підготовки й розвитку комунікативної культури, фахівці сфери діловодства.

Актуальність проблеми дослідження. Варто актуалізувати трактування «методології наукового дослідження» (а саме педагогічного) в аспекті професійного розвитку формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства, оскільки нині є численні варіанти її структурно-сміслового розуміння.

Це поняття трактується як: комплекс фундаментально-філософських методів пізнання; система загальних і конкретно-наукових методів вивчення пізнавальної діяльності (власне пізнавальної, практично корисної та оціннометричної); усталена теорія та методика пізнання без креативного та практично корисного

аналізу досліджень; спосіб регулювання на основі комплексу принципів; спеціальна пізнавально-діяльнісна система / спосіб наукової діяльності на базисі теорій, парадигм, тезаурусу методичного та категоріального апаратів; трикомпонентна система видів діяльності наукового пізнання, оцінювання й практики; ієрархія архітектоники методологічної єдності фундаментально-філософського, системно-наукового та спеціально-наукового пізнання (за галузями наук і знань); цільова функціональна, дослідницька системна діяльність; організаційно-методичний засіб-методика підготовки до наукової організації професійної, дослідницької, інформаційної діяльності; системно-діяльнісний, навчально-науково-пізнавальний підхід дослідження системного комплексу складових компонент – установчої (структурно-організаційних, інституційних), структурно-логічної (принципів, законів, нормативів, доведених висновків і статистичних підтверджень), лінгвістичної (тезауруси, алфавіти, довідники, мовленеві коди), когнітивної (знаннєвої-фундаментальної, спеціальної, прикладної міжгалузевої та предметної, формалізованої та неформальної, пізнавальної та освітньої, описової та констатуючої, емпіричної й теоретичної методології академічних і суспільних публіцистичних надбань), комунікативної (унормування, правила, етикет, естетика комунікативної культури), функціональної (семантичної діяльності за призначенням згідно принципів, регламентів, процедур спеціальної діяльності, акмеологічно орієнтованої у рефлексії на самосвідомість власної методології – взірців, ідеалів, зводу норм і правил) методології.

Мета статті – обґрунтувати необхідність формування методичного супроводу педагогічного дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства на основі компаративного аналізу доцільних, корисних практик організації у системі неперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Матеріали дослідження представлено у межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, а саме: «Освітня

політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку України» (ДР 0122U000046, 2022–2024 рр.), «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914).

Питаннями науково-педагогічного пізнання, обґрунтованого добору методологічних підходів до організації освітнього процесу професійної підготовки педагогічних кадрів у ЗВО займалися учені О. Дубасенюк [1], Н. Рідей [2, 7, 9], Н. Тверезовська, В. Сидоренко [4], Ю. Сурмін [3] та інші.

Детальному вивченню переваг і недоліків якісного компаративного аналізу приділили увагу зарубіжні учені М. Baumgartner та А. Thiem [5], С. Schneider, С. Wagemann [8]; факторного аналізу – R.L. Gorsuch [10], праці яких слугували основою для нашого дослідження. Вирішення проблем документообігу у вищій освіті, які представлено у форматі кейсу практично корисного досвіду вітчизняних учених, слугувало орієнтиром щодо формування практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства [6].

Виклад основного матеріалу. Багатоманітність підходів до трактування інтегрованого, функціонально-пізнавального діяльнісного феномена не обмежує потенціал методології наукових досліджень у галузі культури і мистецтва освітніх / педагогічних і соціальних поведінкових наук. Отже, методологію формування комунікативної культури загалом та її розвиток у фахівців сфери діловодства зокрема можна актуалізувати як самостійний напрям методології наукового дослідження, а також методології управління інформаційною діяльністю, бібліотечною і архівною справою в академічному просторі освіти, науки й інноватики.

Розглядаємо «методологію формування комунікативної культури» як: інтегровано-семантичну систему способів організації та здійснення науково- та практично-пізнавальної діяльності неперервної підготовки й розвитку, яка включає підсистеми – методики наукових досліджень та теорії і методики – навчання, спеціальних дисциплін,

професійної освіти для сфери інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи; інформаційно-технологічний комплекс способів, процедур, технологій, інструментів і засобів методики та дидактики в галузі знань культури та мистецтва, які слугують когнітивним базисом розвитку комунікативної культури й одночасно розвиваються завдяки новітнім методологічним засобам.

Питання дослідження практично корисних практик окресленої проблеми потребує додаткових педагогічних розвідок в аспекті визначення специфіки методології формування архітектоніки організаційної, функціональної та логічної структури методологічного потенціалу для організації підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Компаративний аналіз вважають методом теоретичного й емпіричного наукового пошуку на основі сумірності, узгодженості, співвідношення, порівняння аналогічних об'єктів, у нашому випадку – педагогічних, з метою дослідження практично корисного досвіду професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи в аспектах: організації освітньо-наукового та практично-стажувального етапів освітнього процесу і процесу професійного вдосконалення; оцінювання ефективності надання освітніх, наукових, консультативно-дорадчих послуг і інформаційно-технологічних експертно-аналітичних сервісів, у тому числі соціальних гарантій правового захисту учасників освітнього процесу та слухачів і курсантів системи неперервної освіти; відповідності академічних послуг і сервісів вимогам технічного регулювання (стандартизації, сертифікації, акредитації й ліцензування), релевантності здобутих компетентностей і спроможностей вимогам національних кваліфікацій та міжнародним рамковим кваліфікаційним нормативам; відповідності навчальних програм сертифікаційним вимогам та наукових проєктів – нормативам стандартів до випробувальної діяльності в лабораторних і полігонних умовах; оцінювання дотримання встановлених засобів технічного регулювання систем управління якістю й безпе-

кою життєдіяльності соціокультурних форм організації освітньо-наукових систем підготовки й розвитку фахівців сфери діловодства у професійних і соціальних середовищах зайнятості.

Компаративний аналіз ідентичних об'єктів практик професійної підготовки й розвитку фахівців сфери діловодства (документовпорядження) наповнює інформаційний базис методології наукового пізнання, методології формування комунікативної культури, проблеми професійного розвитку високопрофесійних кадрів галузі культури і мистецтва, забезпечує її вивчення завдяки педагогічним розвідкам щодо: вітчизняного досвіду формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; прогресивної практики забезпечення комунікативної культури фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи у трицикловій системі освіти у США; європейської практики та європеїзації набуття фахівцями-документовпорядниками комунікативної культури в глобальному вимірі Болонського процесу для професійної інформаційної діяльності та її удосконалення з пролонгованою зайнятістю впродовж життя.

Порівняльна методологія в освітньо-педагогічних і соціально-поведінкових науках заслуговує на особливе виокремлення для встановлення ролі національних систем неперервної освіти у формуванні комунікативної культури у майбутніх і задіяних фахівців (зокрема, документознавства) для ефективної модернізації систем документовпорядження інформаційної, бібліотечної та архівної справи та забезпечення нарощення культурно-мистецького потенціалу прогресивного суспільного розвитку в умовах соціальної турбулентності. Усвідомлення ролі освітньої аксіології в унікальних умовах обмеження якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм в умовах воєнного стану потребує осмислення унікальної життєздатності ЗВО, систем підготовки й розвитку кадрів галузі культури й мистецтва, насамперед компетентності і спроможності комунікативної культури, особливостей організації комунікації різного походження та призначення, вияв-

лення тенденцій, закономірностей, в межах багатоманітності культури (національної, етнічної, релігійної, академічної, корпоративної, мовної, політичної, правової тощо).

Факторний аналіз найчастіше застосовують як статистичний інструмент дослідження впливу окремих чинників (факторів-причин) на результативність засобами детермінованого / схоластичного аналізу; сприймають як напрям математично-статичного дослідження, який застосовують у метриці системного аналізу полівимірності архітектури об'єктів дослідження; використовують комплекс методів оцінометрії множини перемінних для встановлення розмірності впливу на перетворення будови коварційних / кореляційних мереж / матриць; гіпотетично припускають, що кореляційні взаємини визначаються меншою кількістю гіпотетичних перемінних / чинників; діагностують у ході встановлення вагомості / розміру дії певних чинників на об'єкт дослідження. Методика оцінювання чинників включає такі етапи, як: перевірка множини кількості чинників для встановлення залежності між перемінними і фактичним навантаженням; оцінювання рівня взаємозалежності та значень окремих складників вибірки для встановлення ступеня дії чинників. Факторний аналіз застосовують в інформаційній аналітиці для вивчення особливостей процесів і явищ семантики призначення системної методології дослідження систем неперервної освіти для напрацювання інформаційного базису інформаційної, бібліотечної та архівної справи, орієнтованих на задоволення потреб якості й безпеки в галузі культури й мистецтва, їх прогностики, обґрунтування прийняття доцільних організаційно-управлінських рішень, забезпечення нагляду та контролю в освітньому процесі підготовки й професійного розвитку, моніторингу їх якості та релевантності.

Проблемний аналіз ґрунтується на формах вираження дійсних суперечностей (перешкод, ускладнень, проблемних цілей, завдань) між очевидною потребою суспільного впливу (через види системної суспільної діяльності) і повною мірою сформовані передумови його забезпечення. Загалом, проблемний аналіз –

це розуміння змісту, семантики (особливостей, характеристики, функціоналу) проблем та суті механізмів їх усунення, передбачення та запобігання. Алгоритм вирішення проблемних і складних ситуацій складається з прийняття її, усвідомлення перешкод і завдань для вирішення та добору дієвих засобів усунення проблеми. А поетапність мисленнєвої діяльності реалізують у ланцюгу: походження витоків проблемної ситуації, з'ясування суті, ступеня складності і формулювання встановлення проблеми, віднайдення гіпотетичних механізмів усунення, передбачення та запобігання (через здогади та припущення), доведення гіпотез і верифікація доцільності рішень для вирішення складних (проблемних) завдань системного запобігання проблемі. Технологічно проблемний аналіз – це класифікація перешкод за векторами класифікаційних ознак – постановка проблеми як суспільної потреби, соціальних запитів на підготовку й розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства; дислокація проблеми у просторі, її масштабування і ступінь/рівень складності; періодичність у часі (або тимчасова випадковість); ідентифікація типу, специфіки у будові, функціоналі системної семантики; встановлення тенденцій і закономірностей перспектив поширення та розвитку, наслідків проблемної ситуації; встановлення необхідності ресурсозабезпечення для раціонального вирішення проблемних завдань; обґрунтування та розроблення організаційно-управлінських процедур як технологічних способів вирішення проблемної ситуації здійснення системних дій розв'язання проблеми.

Виокремлено методологічні аспекти, серед яких вагомим для процесу професійного розвитку фахівців сфери діловодства є раціональний добір функціональної орієнтації теоретичного та методичного обґрунтування організаційно-управлінського та інформаційно-технологічного інструментарію та його застосування у практиці наукових досліджень, організації професійної підготовки (освітнього процесу), практиці апробації, самостворення та розвитку й оцінюванні ефективності інтегровано-функціональної системи професійного розвитку комунікатив-

ної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Визначальними є аспекти раціональності, які залежать від суб'єкт-суб'єктного узгодження інтересів об'єкта формування (організаційно-управлінського та інформаційно-технологічного регулювання) у процесі модернізації підготовки й розвитку професійних кадрів на основі трансформації ціннісних орієнтирів, установок і позицій аксіологічної раціональності методології для вироблення ціннісних моделей формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Також значним методологічним аспектом формування комунікативної культури є практична спрямованість семантичного призначення підготовки щодо здобуття сучасних наукових знань у галузі культури і мистецтва, а також практично-корисної інформації щодо досвіду ефективної реалізації функцій фахівцями сфери діловодства, функціоналу професійної підготовки та самовдосконалення шляхом професійного розвитку у середовищах зайнятості й самозайнятості для обґрунтування, вироблення та здійснення організаційно-управлінських рішень, удосконалення методик пізнання, навчання, практики. Вважаємо, що напрацьовані дослідження неповною мірою сприяють розв'язанню проблем методології формування комунікативної культури та професійного розвитку фахівців сфери діловодства, оскільки встановлено, що є значна залежність від правового та технічного регулювання академічної сфери освіти, науки й інноватики в Україні, а також існує необхідність імплементації до міжнародних вимог соціального виміру, правового захисту, європеїзації освітньої аксіології Болонського процесу.

Встановлено, що на потенціал методології формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти впливає комплекс чинників, серед яких виокремлено:

– публічне управління та адміністрування практичного ресурсозабезпечення модернізації систем професійної освіти й формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в умовах реалізації

освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО для сталого розвитку України (удосконалення процесу організації формування методології досліджень і навчання засобами адміністративного, інформаційно-технологічного, науково-метричного, соціального, кадрового та фінансового забезпечення);

– стресовий стан та недостатня ефективність застосування академічного потенціалу міждисциплінарної та предметної методології в галузях науки і знань культури та мистецтва у сфері інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;

– глобальні виклики геополітичних впливів на соціальну турбулентність академічного простору освіти, науки й інноватики (екологічні чинники, стихійні лиха, екологічні глобальні ризики – перенаселення, надмірне забруднення та споживання, чинники військової агресії рф, некерована міграція, маргіналізація, кібербезпека, пандемії);

– надмірну складність механізмів державного регулювання (правового, технічного) застосування численних процедур нагляду та контролю у сфері освіти і науки в умовах цифровізації, особливо процедур ліцензування, акредитації, сертифікації та стандартизації зі надання послуг і сервісів для здобувачів і споживачів (частіше інформаційний самоаналіз має більшу привабливість, ніж практичні можливості втілення), що потребує розвитку й удосконалення методології кваліметрії та оцінної метрики;

– семантичне переобтяження функціоналу ЗВО щодо відповідності цільовому призначенню соціального замовлення на підготовку та розвиток фахівців сфери діловодства з професійними та соціальними компетентностями, комунікативною культурою для забезпечення пролонгованої зайнятості впродовж життя, що вимагає суттєвих академічних напрацювань у галузі методології спеціальних наукових досліджень та професійно орієнтованих наукових знань;

– культурний рівень задіяних представників сфери діловодства, їхнє усвідомлення категорій якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм академічного простору

освіти, науки й інноватики, а також спроможність сприймати, застосовувати та удосконалювати методологію формування й розвитку комунікативної культури з метою ефективного документопорядження в інформаційній діяльності, бібліотечній і архівній справі у професійному та соціальному середовищах;

– цивілізаційні та національні цінності українського народу, територіальної цілісності державного суверенітету та незалежної України, цілісності цінностей академічної й природоохоронної спадщини, цінності методологічного потенціалу академічного простору глобальної європеїзації освітньої аксіології, якість їх застосування з метою задоволення національних потреб, що, своєю чергою, сприяє нарощенню потенціалу національної та міжнародної комунікативної культури для забезпечення ефективного документопорядження інформаційної діяльності із забезпечення стратегії національної безпеки України.

У процесі дослідження конкретизовано методологічні проблеми формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а саме проблеми:

– неузгодженості категоріального апарату системної методології культури і мистецтва; методології наукових досліджень: галузевих – методології освітніх/педагогічних наук, методології соціальних поведінкових наук; часткових – методології інформатизації, цифровізації, квалітології, безпекології, наукознавства та соціометрії, публічного управління тощо, а також їх систематизації, таксономії та встановлення ролі у науковому пізнанні та практиці оцінювання їхньої ефективності для сфери інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;

– системного аналізу наукоємності та продуктивності наукових досліджень, науко-, соціо-, інфо-, кваліметрії оцінювання наукових, освітніх, соціальних результатів професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, їх експертного оцінювання та практичної перевірки за методологічними принципами системної методології управління якістю та безпекою соціокультурних форм академічного простору;

– нормативного і технічного регулювання інформаційної діяльності у галузі культури і мистецтва щодо встановлення норм навчально-науково-пізнавальної, оцінювальної практичної діяльності для сфери освіти, науки й інноватики та їх документопорядження;

– наукового дослідження системоутворюючих цінностей, їх цивілізаційних трансформацій і практичного значення для професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

– системного аналізу й метрики оцінювання методологічного потенціалу інформаційної діяльності, бібліотечної й архівної справи у галузі культури та мистецтва, прогностики й моделювання тенденцій і закономірностей його перспективного розвитку та збільшення амплітуди функціонального застосування;

– формування методичного органайзеру на основі специфіки використання, обґрунтування методів для добору і систематизації у методиках досліджень, навчання, оцінювання, практичної ефективності спеціальної методології;

– забезпечення синергетичної єдності науково-пізнавальної, навчально-пізнавально-діяльнісної та практичної методології та методології педагогічної, цифрової та управлінської інноватики;

– формування методичного органайзеру на основі специфіки використання, обґрунтування методів для добору і систематизації у метриках досліджень, навчання, оцінювання, практичної ефективності спеціальної методології.

Висновки. У ході педагогічних розвідок визначено ключові методологічні аспекти здійснення процесу формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, а саме: раціональний вибір функцій методичного забезпечення; практична цілеспрямованість функціонального призначення підготовки і розвитку комунікативної культури у здобувачів освіти та задіяних фахівців галузі культури і мистецтва; обмежена формалізація

правового та технічного регулювання сфери освіти, науки й інноватики загалом та інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи галузі культури і мистецтва, зокрема поряд із необхідністю модернізації системи неперервної освіти в умовах глобальних викликів соціальної турбулентності.

Виокремлено системний комплекс чинників впливу на потенціал методології ступеневого формування комунікативної культури та професійного розвитку фахівців сфери діловодства, серед яких: публічне управління та адміністрування практики ресурсозбереження та ресурсозабезпечення для модернізації системи неперервної освіти; стан академічного потенціалу для удосконалення методології формування та нарощення у фахівців сфери діловодства комунікативної культури; глобальні геополітичні та екологічні чинники, терористичні та військові експансії, епідемії у трансформаційних змінах академічного й соціального простору, перевантаження процедур держрегулювання при інформатизації системно-суспільної діяльності, зокрема освітньо-наукової; переобтяження функціональних платформ ЗВО додатковими застосунками цільової специфіки за соціальним замовленням інтенсивно мінливих потреб професійних середовищ зайнятості на фахівців сучасної формації зі здатністю до опанування комунікативної культури; сформованість культурного рівня професійної та соціальної відповідності у фахівців сфери діловодства; цивілізаційні та національні цінності, освітня аксіологія європеїзації, синергія складників аксіологічного та методологічного потенціалу академічної сфери для удосконалення рівня національної та між-

народної комунікативної культури у фахівців для ефективної інформаційної діяльності.

Виявлено методологічні проблеми професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, серед яких:

– неповна гармонізація тезаурусу системної методології галузі культури і мистецтва у загально-, конкретно-, і спеціально-наукових складниках забезпечення інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;

– здійснення аналізу й оцінної метрики наукознавства та освітології для діагностики релевантності формування та розвитку комунікативної культури, соціометрії та кваліметрії здатності до неї у фахівців сфери діловодства;

– розвиток науково-дослідних пошуків у напрямі аксіології системної організації управління професійною підготовкою та розвитком комунікативної культури у фахівців для забезпечення ефективності інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи в галузі культури і мистецтва;

– розробка методології оцінювання та експертно-аналітичної діяльності;

– прогнозування та створення моделей комунікативної культури у фахівців сфери діловодства, інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи; формування методичних рекомендацій як процедур наукових досліджень, навчання, практики та оцінювання ефективності методичних пропозицій з удосконалення методології формування та розвитку комунікативної культури;

– вирішення проблем деструктивного здійснення діловодства в інформаційній, бібліотечній та архівній справі галузі культури і мистецтва без синергії системної методології педагогічної, цифрової та управлінської інноватики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубасенюк О. А. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження : навчально-методичний посібник. Житомир : Полісся, 2016. 256 с.
2. Методологія неперервної освіти та наукового дослідження : монографія / за ред. Н. М. Рідей, Е. В. Лузік. Київ : ТОВ ЦП «Компринт», 2020. 463 с.
3. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого : підручник для науковця. Київ : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. 302 с.
4. Тверезовська Н. Т., Сидоренко В. К. Методологія педагогічного дослідження : навчально-методичний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 440 с.
5. Baumgartner M., Thiem A. Often trusted but never (properly) tested: evaluating qualitative comparative analysis. *Sociological Methods & Research*. 2020. № 49(2). P. 279–311.

6. Gorsuch R. L. Factor Analysis. Classic Edition. 2nd Edition. New York. 2014. 464 p. <https://doi.org/10.4324/9781315735740> (дата звернення: 23.10.2023).
7. Ridei N. M., Tytova N. M., Diegtiar O. A., Pavlenko D. H., Slabetskyi O. M. Administrative Management of Improvement Processes of Socio-Cultural Forms Based on Principles of Sustainable Development of Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2021. № 21(14). P. 102–111.
8. Ridei N., Tytova N., Humeniuk T., Ishchenko S., Sheremetieva S. The main ways to solve the problems of document management in higher education (the Ukrainian case). *Amazonia Investiga*. 2023. №12(61). P. 212–223.
9. Ridei N., Wojciech W., Tytova N., Stepanenko L., Aleksanian A. Digital Transformation of Public Administration: Sociocultural forms of organization in education, science and innovation. *Political Issues*. 2022. Vol.40. № 73. P. 868–882.
10. Schneider C., Wagemann C. Set-theoretic methods for the social sciences: a guide to qualitative comparative analysis: Cambridge University Press. 2012. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139004244>.

METHODOLOGICAL ANALYSIS OF PROFESSIONAL TRAINING PRACTICE AND DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE CULTURE OF BUSINESS MANAGEMENT SPECIALISTS

SYDORENKO TETIANA MYSHAILIVNA

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Head of Department of Documentation and Information Activity
State University of Information and Communication Technology

Introduction. *The research updates the methodological aspects of the analysis of professional training practice and the development of communicative culture of specialists in the field of business management.*

Purpose. *The research has contributed to achieving its goal, to be exact – substantiating the need for the formation of methodological support for pedagogical research on the professional development of communicative culture in business management.*

Methods. *This justification is based on a comparative analysis of relevant practices in the continuous education system. To achieve the objectives of the research, methodological framework has been established for effective analysis, incorporating the following approaches: comparative analysis – identifies methodological aspects of practical experience, including progressive domestic and European practices in the formation and development of communicative culture of business management specialists This involves substantiating and defining the specifics of the research object .Factorial problem analysis determines factors and problems in the methodology of forming communicative culture, including thesaurus and methodological organizers of scientific research. This involves identifying the preconditions and factors of problematic situations in practical (domestic and international) experience. Cultural and artistic potential enhancement ensures the growth and development of the cultural and artistic potential of communicative culture of business management professionals. It extends to the fields of information, library, and archival affairs, particularly within the academic space of education, science, and the innovative dimension of the Europeanization of educational axiology for the sustainable development of Ukraine.*

Results. *The needs of the formation of a methodical organizer of the analysis of the state of pedagogical research for professional training and the development of communicative culture in the field of office management on the basis of comparative, factorial and problem analysis of the practical and useful experience of the organization in the system of continuous education are emphasized and revealed. The author's vision of the concept of «methodology of communicative culture formation» and «components of the hierarchy architecture of the methodology of communicative culture formation» have been revealed and formulated. The methodological aspects determining the process of professional development of business management specialists are highlighted. The components of the research subject area are identified as a complex of factors influencing potential and the methodological problems of the systemic methodology of forming and developing communicative culture of business management specialists.*

Originality. *The novelty of the study lies in disclosing and substantiating the potential of the methodology of forming communicative culture of business management specialists in the fields of culture and arts.*

Conclusion. *It includes the development of a methodological and categorical apparatus for analyzing the practice of professional training and development of communicative culture of business management specialists. The paper also refines the methodological aspects of analysis, the complex of factors influencing methodological potential, and the methodological problems of the process of forming and developing communicative culture of business management specialists. Suggestions for further pedagogical research are proposed, focusing on the directions of research methodologies and teaching methods in specific disciplines.*

Key words: *methodology, methodological aspects, methodology of forming communicative culture, professional development of specialists, methodological problems and factors, practice of training and development of communicative culture, business management specialists.*

REFERENCES

1. Dubaseniuk, O.A. (2016). *Metodolohiia ta metody naukovo-pedahohichnoho doslidzhennia [Methodology and methods of scientific and pedagogical research]: navch.-metodychnyi posibnyk*. Zhytomyr: Polissia [in Ukrainian].
2. Metodolohiia neperervnoi osvity ta naukovoho doslidzhennia (2020). [Methodology of continuous education and scientific research]: monohrafiia. (Ridei, N.M., Luzik, E.V. Eds.). Kyiv: TOV TsP «Komprynt» [in Ukrainian].
3. Surmin, Yu.P. (2006). *Maisternia vchenoho: pidruchnyk dlia naukovtsia [Workshop of a scientist: a textbook for a scientist]*. Kyiv: Konsortsium iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini [in Ukrainian].
4. Tverezovska, N.T., & Sydorenko, V.K. (2013). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia: navchalno-metodychnyi posibnyk [Pedagogical research methodology: educational and methodological guide]*. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury [in Ukrainian].
5. Baumgartner, M., & Thiem, A. (2020). Often trusted but never (properly) tested: evaluating qualitative comparative analysis. *Sociological Methods & Research*. 49(2) [in English].
6. Gorsuch, R.L. (2014). *Factor Analysis. Classic Edition. 2nd Edition*. New York. <https://doi.org/10.4324/9781315735740> [in English].
7. Ridei, N.M., Tytova, N.M., Diegtiar, O.A., Pavlenko, D.H., & Slabetskyi, O.M. (2021). Administrative Management of Improvement Processes of Socio-Cultural Forms Based on Principles of Sustainable Development of Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 21(14) [in English].
8. Ridei, N., Tytova, N., Humeniuk, T., Ishchenko, S., & Sheremetieva, S. (2023). The main ways to solve the problems of document management in higher education (the Ukrainian case). *Amazonia Investiga*. 12(61) [in English].
9. Ridei, N., Wojciech, W., Tytova, N., Stepanenko, L., & Aleksanian, A. (2022). Digital Transformation of Public Administration: Sociocultural forms of organization in education, science and innovation. *Political Issues*. Vol.40. №73 [in English].
10. Schneider, C., & Wagemann, C. (2012) *Set-theoretic methods for the social sciences: a guide to qualitative comparative analysis*: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139004244> [in English].